

Bayer Zsolt: Przemysł – Švejk és a háború

2020 november 16. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

• [0](#)

értékelve

Még nincs

Mérték

Lengyelország szíve közepe 3.

Itt hagytuk Švejket, a derék katonát, Przemysł f?terén, a Ryneken, egy múltba vezet? keresztény séta végén. Švejk nem sért?dött meg. Hiszen tudta, hogy hamarosan visszatérünk...

„Oberleutnant úrnak alázatosan jelentem, a csomagokat valószínűleg akkor lopták el, mikor jöttem Oberleutnant úrnak alázatosan jelenteni, hogy a csomagokkal minden rendben van.”

E briliáns mondatot Švejk mondta Lukas főhadnagynak, méghozzá a Prága–Peské Budjovice-i gyorsvonaton, egy másodosztályú fülkében. Lukas főhadnagy pedig eltöprengett a hallottak után, imígyen:

„Švejk, én meg vagyok róla győződve, hogy maga egyszer nagyon csúnya véget fog érni. Még mindig nem tudom, hogy csak tette-e magát ilyen ökörnek, vagy pedig csakugyan ökörnek született.”

Lukas főhadnagynak egyfelől igaza van, másfelől egyáltalán nincsen igaza. Švejk mondatánál ugyanis lényegre törőbben, sallangmentesebben kevesen foglalták össze a mi kelet-közép-európai életünket. A mi életünket mindig akkor lopták el, amikor mentünk jelenteni, hogy az életünkkel minden rendben van. Mentünk jelenteni aktuális megszállónak, szörnyállamnak. Aztán, mikor ráeszméltünk, hogy ellopták az életünket, harcba indultunk a szabadságunkért, és olyankor elkezdtünk élni. Akkor mindig megölték bennünket, de furcsa módon nem haltunk meg – olyanok maradtunk egészen, mintha élénk. És jelentettük ismét, hogy az életünkkel minden rendben van...

És egyszer csak, sok-sok idő elteltével, összekevertük igazi életünket a jelentett életünkkel. S éppen itt, a felejtés, a valóság, az összekevert életek és illúziók határvidékén fekszik Przemysl, és ül a főtéren Švejk, a derék katona.

Szóval leverték a szabadságharcainkat, mindig leverték, és megtanultuk túlélni ezt is. Megtanultuk szeretni a „foglár háta mögötti szabadságot”.

Ettől a tudástól olyan végtelenül bölcs, olyan végtelenül és keserűen vicces ez a mi Közép-Európánk. S persze a mi Švejkünk – akit aligha értenek meg annyira mélyen, mint mi, közép-európai majdnem-polgárok...

Aztán, mikor elbuktak szabadságharcaink, elvittek minket másféle harcokba. Másféle háborúkba. És itt találták magukat a magyar fiúk, Galícia kellős közepében, az első nagy háborúban. Jöttek a halálvonatok. Jöttek, egyre csak jöttek, Galícia szívébe. Hozták a magyar bakákat, nótás kedvvel, bohém kedvvel, vidáman, a halhatatlanság illúziójával – meghalni.

Akkor lett vége valaminek.

Akkor lett vége a magabízó, ezeréves magyar nemzetnek. És nem pusztán Trianon miatt. Sokkal inkább azért, mert a lelkekben szünt meg a halhatatlanság ígérete. De azok a vonatok még a régi magyar világ férfiúit hozták. Aztán Galícia meggyötörte, megkínozta, meggyilkolta őket. És a hazainduló vonatokon már az eljövendő új világ rokkantjai ültek.

Túlélve az iszonyatot – de megölt lélekkel... Ó, de a lelket nagyon nehéz ám megölni! Kitarás kell ahhoz, a lélekgyilkossághoz. Az első lépés mindig a lelkesedés és a lelkesedés. A Tábori Újság 1915. március 19-i száma például így lelkesedik és lelkesedik:

„Magyar világ van Przemysl-ben! [...] Harcba menő és harcból jövő magyar honvéd és népfelkelő csapatok magyar vezényszava veri fel a néma utcák csendjét. [...] Sok-sok akáclobbos magyar falunak itt van minden munkabíró férfi tagja. Ők végezték az elterállások fárasztó erdítési munkálatait s a köztük lecsapódó ellenséges lövedékek nem zavarják meg nehéz munkájukban az Alföld félelmet nem ismerő, hidegvérű fiait. [...] Háromszáz fűrgé rikkancs gyerek száguldja be a város minden zugát, s már egészen magyaros kiejtéssel kiáltozza: »Tábori Újság!«

»Rendkívüli kiadás!« Magyar–lengyel eljegyzési kártyák adnak hírt arról, hogy przemysl-i tartózkodásunk alatt a rokonszenv olyan szálai fonódnak, amelyek állandó kapcsolattal erősítik a hagyományos magyar–lengyel barátságot. S ha alkonyatkor elmerengve sétálgatunk az ezüstös San folyó magányos partjain, a túloldali Szanie felől mélabús, majd pattogó magyar nóták danáját röpti át hozzánk az esti szellő. Magyar világ van Przemysl-ben!”

Aztán a magyar bakák, a magyar fiúk elmentek mind a lövészárkokba. Elmentek a lövészárkokba, a várost körülvevő erdrendszerbe – elmentek megfagyni, éhezni, a bajtárs hullája mögé rejtőzni, lődögbe bújni, utolsó cigarettát színi, hazagondolni, sírni, megőrülni, dicsőséggel vagy dicsőség nélkül elpusztulni. Elmentek, hogy meghaljon a lelkük.

Dr. Ge?cze Bertalan a szemtanú hitelességével számol be az orosz ostrom alatt szenved? város és a katonák életér?l:

„A városban vegyes érzelmekkel nézték az eseményeket. A legtöbben félték az oroszoktól, és sajnáltak minket. [...] A sikertelen áttörési kísérlet után mindenki tudhatta, hogy a vár nem tarthatja magát. [...] Annyi lovat kellett levágni, amennyit csak tudtak, s azt a csapatok mindjárt fel is vételezték s elfogyasztották. [...] A húskonzervekb?l halálbüntetés terhe alatt tilos volt naponta egynél többet fogyasztani. Dacára ezen tilalomnak, sokan két-három konzervet is megettek egyszerre, annyira kínozták az éhség. [...] Ver?fényes, szép tavaszi napok voltak ezek, az elmúlás szomorú napjai.”

Most ?sz van...

Az erd? mélyén, csöndbe bugyolálva áll ??townia er?dje. Biztosan innen van legközelebb az otthon. Mert a háború elviszi messzire a katonát, aztán mint a jó pásztor hazaterelgeti a lelkét minden lehetséges pillanatban. A harcok szünetében. A lódögök szagából, füstökb?l, a mustárgáz ködéb?l, a haldokló bajtárs hörgéséb?l elindul hazafelé a katona lelke...

És hazaindul éjjelente is...

A halálba fagyott VIII-as er?db?l, a ??towniából egyetlen másodperc alatt ér haza a lélek. A meleg Alföldre, búzamez?kre, badacsonyi sz?l?kbe, az ?rség lankáihoz – mindenhová... Aztán jön a gáz, jön a löveg, jön az az egyetlen eltévedt golyó, vagy jön a tifusz, a vérhas – és akkor már csak gyorsan meg kell halni, rettenetes kínok között, s a lélek akkortól szabad örökre, és hazatérhet, gyorsabban, mint a tábori posta...

Itt szolgált, a VIII-as er?dben Gyóni Géza magyar költ?. Innen vitték hadifogságba Szibériába, s ott pusztult ? is, mint annyi magyar, lengyel, cseh és szlovák és román és német és persze orosz – ott pusztult ? is, értelmetlenül és dicstelenül. De itt, a ??towniában még verset írt nekünk:

„Csak egy éjszakára küldjétek el ?ket;
A pártoskodókat, a vitézked?ket.
Csak egy éjszakára:
Akik fent hirdetik, hogy – mi nem felejtünk,
Mikor a halálgép muzsikál felettünk;
Mikor láthatatlan magja kél a ködnek,
S gyilkos ólom-fecskék szanaszét röpködnek,
Csak egy éjszakára küldjétek el ?ket;
Gerendatöréskor szálka-keres?ket.

Csak egy éjszakára:
Mikor siketit?n b?gni kezd a gránát
S úgy nyög a véres föld, mintha gyomrát vágnák,
Robbanó golyónak mikor fénye támad
S véres vize kicsap a vén Visztulának.
Csak egy éjszakára küldjétek el ?ket.
Az uzsoragarast fogukhoz ver?ket.

Csak egy éjszakára:
Mikor gránát-vulkán izzó közepén
Ugy forog a férfi, mint a falevél;
S mire földre omlik, ó iszonyu omlás, –
Szép piros vitézb?l csak fekete csontváz.
Csak egy éjszakára küldjétek el ?ket:
A hitetleneket s az üzérked?ket.

Csak egy éjszakára:
Mikor a pokolnak ég? toroka táru,
S vér csurog a földön, vér csurog a fáról
Mikor a rongy sátor nyöszörög a szélben
S haló honvéd sóhaj: fiam... feleségem...

Csak egy éjszakára küldjétek el ?ket:
Hosszú csahos nyelvvel hazaszeret?ket.
Csak egy éjszakára:
Vakitó csillagnak mikor támad fénye,
Lássák meg arcuk a San-folyó tükrébe,
Amikor magyar vért g?zölve hömpölyget,
Hogy sirva sikoltsák: Istenem, ne többet.

Küldjétek el ?ket csak egy éjszakára,
Hogy emlékezzenek az anyjuk kinjára.
Csak egy éjszakára:
Hogy bujnának össze megrémülve, fázva;
Hogy fetrengne mind-mind, hogy meakulpázna;
Hogy tépné az ingét, hogy verné a mellét,
Hogy kiálná b?gve: Krisztusom, mi kell még!

Krisztusom, mi kell még! Véreim, mit adjak
Árjáért a vérnek, csak én megmaradjak!
Hogy esküdne mind-mind,
S hitetlen g?gjében, akit sosem ismert,
Hogy hívná a Krisztust, hogy hívná az Istent:
Magyar vérem ellen soha-soha többet!
– Csak egy éjszakára küldjétek el ?ket.”

Gyóni Géza... Isten veled...

És Isten veletek, drága fiúk, kik itt nyugosztok a przemý?li katonai temet?ben. Két nagy katonai temet? is van a városban. Nem csoda ez. Sok tízezer magyar katona esett el az itteni harcokban, és sok tízezer német, lengyel, orosz katona. Névtelen keresztnek néma fájdalma üzen a múltból. S egyikük nevet kapott:

„ITT NYUGSZIK SZÉKELY KÁROLY ZÁSZLÓS
MEGHALT 1914. XII. 31.”
Szilveszter éjjelén ment el Székely Károly zászlós.
„Mikor megyek Galícia felé, még a fák is sírnak...”

Aztán elhal a dal utolsó hangja is, és a nyomában támadt jajveszékel? csöndben neszez a halál. Neszez az ?sz...
Drága fiúk, Isten áldjon s nyugtasson benneteket, bárhonnán valók is vagytok. De a magyar fiúkat áldja meg kétszer is, ha kérhetem...

Folytatjuk...

A sorozat els? része [ITT olvasható el.](#)

A sorozat második része [ITT olvasható el.](#)

Bayer Zsolt - www.magyar nemzet.hu

Tisztelt olvasók!

Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következ? címen: <https://twitter.com/syracuse73>. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló